

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošli prejemam:

za

celo leto naprej 28 K — h
pol leta 13 —
četrt 6, 50 —
mesec 2, 20 —

V upravnistvu prejemam:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 —
četrt 5, 70 —
mesec 1, 70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 112.

V Ljubljani, v petek 17. maja 1901.

Letnik XXIX.

Deset let.

Včeraj je preteklo deset let, odkar je izšla ona velepomembna enciklika papeža Leona XIII., katera je pokazala katoličanom pravo pot v zmedah in bojih novega socialnega razvoja. 15. majnik je zato za katoličane velepomemben spominski dan. V onih krajih, kjer socialisti s hruščem in veseljami praznujejo svoj praznik na dan 1. majnika, radi kršč. socialci 16. majnika prirede kako spominsko slavnost. Enciklika „Rerum novarum“ je res eno najpomembnejših kulturnih del, kar jih pozna svetovna zgodovina.

Pred desetimi leti je bila res doba zmede in nejasnosti. Stari konservativizem v najodrevenejši obliki se je ustavljal vsaki izpremembli. Čutil je potrebo zdravila za razne človeške družbe, a razven nekaj lepih splošnih besed in tolažil ni vedel ničesar. Proti njemu pa je stal samopridni liberalizem, zveza kapitalistov s celo jato udinjanih služabnikov, ki je kot pijavka iz ljudstva srkal blagostanje in mu strupil naravno moč. Velikanski propad med bogatini in proletarci se je odpiral in zeval vsak dan globlje.

In vzrasla je mlada stranka, močna, brezobzirna, odkrita. Soc. demokracija se je potegnila za zapuščene, za zavržene in tlačene. Zato so pa milijoni drli za njo. Ne premišljuj njenih nauk, verjeli so izstradani reveži le eni sami njeni besedi, eni besedi, ki jim je govorila jasneje nego debele knjige: Mesto lakote kruh, mesto bede razkošje! Kakor opojna pijača je vplival ta uk na mase. Prepričanje, da se mora razbiti v kose ves sedanjí družabni red in nastati nova družba brez kraljev, brez vere, brez kapitalizma, raj enakosti in bratstva, — to prepričanje je s sanjarsko domišljijo prevzelo tlačene in jih tiralo v železno organizacijo soc. demokratske armade.

Težko je bilo najti prave poti za rešitev socialnega vprašanja, in zato je tako velikega zgodovinskega pomena enciklika Leonova,

ki jasno našteva soc. zla, njih vzroke in tudi kaže zdravilna sredstva. Enciklika „Rerum novarum“ je občinstvo takoj nazvalo „magna charta delavcev“; učenjaki pa so videli v njej zaključek in program. Bila je zaključek iz raznih preiskav, ki so, stoječe na različnih načelih dovajale do raznih sklepov. Z jasno besedo je tu izključeno, kar je slabo, in združeno kar je dobro in koristno. Ta enciklika je pa tudi program, ker na njeni podlagi se je začelo razvijati celo novo slovstvo in krščanske stranke so začele svoje delovanje urevati po njej.

Papež se je postavil odločno na stran zapuščenih in tlačnih. Za to zahteva pravice, varstva in pomoči. Samopridnosti mogočnjakov se stavijo meje, od cerkve in države se zahteva skrb za ljudstvo in brambo proti nasilnikom, ljudstvo samo se pozivlje k zakoniti samopomoči po društveni organizaciji.

Uspeh teh ukov se je takoj pokazal. Soc. demokracija je hitro zmagovala, ker ima v sebi veliko agitatorično moč. Ker se giblje v ekstremu in zahteva več, nego je mogoče doseči, zato je soc. demokracija pač močna, kadar napada, a slaba, kadar naj sama kaj naredi.

V kršč.-soc. programu pa, ki ga je razvil papež Leon, vidi ljudstvo vse pogoje, s katerimi mu je mogoče v resnici pomagati, a tudi vlade imajo v njem začrtane reforme, ki so rešilne za nje same.

Zato je pa od tega trenutka, ko so se začeli katoličani ravnati po papeževih navodilih, naraščanje soc. demokracije takoj jelo padati. Desetletje, ki je prešlo včeraj, pomeni velik preobrat v političnem in socialnem razvoju.

Če pogledamo le v našo domovino: Koliko soc. dela se je zvršilo zadnjih 10 let! Prej nismo imeli skoro ničesa. Dobrih mislij je bilo sicer mnogo, a do dejanj ni prišlo, ker nismo imeli nobenega programa. Zato je delavstvo prešlo v mnogih krajih v socialno demokracijo, in za poljedelca se ni storilo

skoro nič. Zdaj pa je vzrasla hitro mlada organizacija, ki je marsikje izpodrinila socialno demokracijo in liberalizem ter obeta, da se razvije v krepko falango v korist ljudstva.

Državni zbor.

Dunaj, 15. maja.

Vinska klavzula.

Včeraj popoldne je poslanska zbornica po daljši razpravi resila tudi pet predlogov, da se odpravi vinska klavzula v novi trgovinski pogodbi z Italijo, to je, da se sedaj veljavna carina od italijanskega vina zviša od 3 gld. 20 kr. na 20 ali vsaj 12 gld. To je vsebina predlogov, ki so jih začetkom letošnjega zasedanja izročili poslanci iz vinorodnih dežel, mej njimi tudi slovenski po tovarišu Pfeiferju.

Trgovinska nagodba z Italijo poteče leta 1903, a že lani so dalmatinski, kranjski, goriški, tirolski, isterski in nižje-avstrijski deželni zbor v resolucijah pozivali vlado, da v novi nagodbi ne obnovi vinske klavzule. To je dokaz, da je ta carinska določba v resnici na veliko škodo avstrijskim vinorejcem. To vprašanje so torej poslanci sprožili tudi v državnem zboru, ki je včeraj skoraj soglasno vsprejel odsekove predloge.

Ko je bila leta 1891 v poslanski zbornici na vrsti vinska klavzula, so poslanci dr. Klaić, baron Dipauli in Robič v imenu svojih tovarišev zahtevali, da se carina od italijanskega vina zviša od 3 gld. 20 kr. vsaj na 8 gld. od hektolitra. Toda večina je v zbornici zavrgla ta predlog, ker bi sicer bila trgovinska zveza z Italijo, Nemčijo in Švico skoraj nemogoča. Odločevali pa so tedaj politični razlogi, katere je vlada višje cenila, nego gospodarske koristi. Nemčija je hotela Italiji za politično trozvezo pomagati na škodo Avstrije.

Preobširno bi bilo, ko bi navajali ogromno gradivo, ki dokazuje naše trditve. Francoski zakon z dne 27. februarja 1888 je silno obdačil italijanske pridelke. Carino

od italijanskega vina je zvišal od 450 na 20 frankov. Posledica je bila ta, da je Italija leta 1890 na Francosko izvozila le 19.583 hektolitrov vina, dočim ga je še leta 1887 nad 2,782.000 hektolitrov. V Avstrijo pa je Italija leta 1891 izvozila vina le 1565 hektolitrov, a leta 1898 nad 1,500.000 hektolitrov.

Še večja nevarnost pa preti avstrijskim vinorejcem s Francoskega. Francozi so obnovili skoraj že vse svoje vinograde. Leta 1899 so pridelali 53 milijonov hektolitrov, lani že 62 milijonov. Avstrija z Ogersko in Italijo se torej s Francosko še primerjati ne more. Francosko vino pa je tudi najboljše, a se prodaja po 6, 8 do 10 frankov doma. Če prištejemo carino 20 kron v zlatu, more se francosko vino najboljšje vrste v Avstriji dobiti po 60 do 65 kron hektoliter. Iz tega sledi, da je carina tudi od francoskega vina prenzka.

Italijanska klavzula je največ škodila Dalmaciji, Goriški, Istri in Tirolski. Ta posledica bi bila tem hujša, čim več bi Avstrija pridelala vina. S časom bodo zopet tudi ogerska peščena vina delala konkurenco. Sedaj pa računajte troške naših domačih vinorejcev! Sedanje cene niti ne povračajo obdelavanja in pa 4 odstotke za obnovitev vinogradov naloženega kapitala. Avstrija že sedaj pridelala dovolj vina za svojo porabo. Ko bodo vinogradi obnovljeni, potem že celo ne potrebujemo laškega vina.

Carina pa se mora zvišati tudi od srbskega vina. Sploh mora Avstrija za vsa vnanja vina zahtevati 20 gld. carine, sicer Francija naše dežele preplavi s svojimi pridelki. Vinopivci bi se sicer ne pritoževali, a kaj naj storé vinorejci?

Vinorejski odsek poslanske zbornice se je več časa bavil s tem vprašanjem. Prepričan je, da bi našim vinorejcem najbolj ugaajala carina od italijanskega vina v znesku 20 gld. A na drugi strani se je treba ozirati tudi na avstrijski izvoz v Italijo, ki bode gotovo vse storila, da obdrži vinsko klav-

LISTEK.

„Štrajk“.

Slika iz naših dnij. Spisal Anton Kopač.

I.

Završili so shod. Zunaj se je zmračilo. Od visokih topolov in od nasprotne županove hiše so padale dolge, temne sence po dvorišču, le slabo razsvetljenem z raznobarnimi lampijoni. Gostilničar je prižgal luči po veži in po svojih treh sobah ter zagrnil okna.

Od dvorišča se je začul krik in šum. Vrata so se odprla, in tolpa za tolpo se je vsula v gostilno in zasedla mize, pogrnjene z belimi in rdečimi prtji. Hipoma ni bilo niti najmanjšega kota več praznega.

Iz hrupnih razgovorov, iz smeha in preprirov je bilo težko razumeti jasno besedo. Vse je govorilo navskriž, mahalo z rokami, smejala se in kričalo. Povsod sami delavci in kmetje v prazniških oblekah; tu in tam je imel kateri tudi svojo ženo poleg sebe.

Na mizo so prihajale steklenice in čaše. Debeli krčmar Zaletel je tekal od mize do mize, ves poten in zasoplen. Kozarci so zazveneli, iz kuhinje je zadisala pečenka, in kmalu se je čulo izza miz žvenketanje nožev in vilic.

Najbolj glasno življenje je bilo v prvi, veliki sobi. Krog dolge mize pri vratih so

sedeli skoro sami strojarji. Glavno besedo je imel Križaj, že precej postaren delavec s svetlo plešo na glavi, z majhnimi, rdečimi očmi in silnimi brki. Govoril je počasi, z globokim, hripavim glasom; za vsakim stavkom se je nekam lokavo nasmehnil, pomežikal z očmi in si pogladil brke. Zraven njega je sedela njegova suha žena, ki se je vjednomer hrupno smejala, četudi ni imela nikakega vzroka.

»Tako je . . . Mi smo gospodje; brez nas bi ne bilo ničesar. Brez delavca bi gospoda ne mogla živeti. Zato pa se ne damo tlačiti; ne potrebujemo nobene milosti. Mi že sami vemo, koliko smo vredni in kaj nam gre . . . Zahtevali bomo svoje pravice . . . in če nam jih ne dadó, pa si jih vzamemo . . .«

Pritrjevalno mrmranje in kimanje ga je vspodbudilo, da je udaril s kozarcem po mizi in nadaljeval:

»Tam leži ves dan in pije in je; ne dotakne se nobenega dela in vendar mu leti denar na kup. Ali je to kakšna pravica? Kdor ne dela, naj tudi ne jé! Pa to se bo vse spremenilo, kakor ste slišali. Že se jim tresejo hlače, — mi smo se naveličali trpeti in stradati; tega bo zdaj enkrat konec. Pomagali si bomo sami . . .«

Zamežikal je in si brskal s črnimi, svetlimi prsti po brkih. Besede so mu uhajale kar tako z jezika, ne da bi veliko mislil

nanje. Po glavi so mu šumeli še različni izrazi mestnega govornika, ki je razkladal na shodu »o potrebah in pravicah delavskega stanu«, — in ker so mu ugajali, uporabljal je te izraze tudi sam, če tudi je dobro vedel, da so pretirani in nekoliko smešni. On sam ni še nikdar stradal, niti se ni čutil pri delu posebno nesrečnega. Nasprotno. Dolgčas mu je bilo in ni se vedel kam dejati, ako je moral kakšen dan slučajno brez opravka doma sedeti. Ali ker tožijo drugi, ki se jim ne godi prav nič slabše, — čemu bi ne tožil tudi on? Znano mu je bilo, da se njegov gospodar trudi in pehá od ranega jutra do pozne noči, — in da ne »sedi doma in samo dobro je in pije«; ali govornik se je izrazil o gospodi nekako podobno, in čemu bi se potem tudi on tako ne izrazil?

Prav tako je mislilo in govorilo mnogo drugih. Ali bilo jih je veliko, ki so se začutili hipoma nesrečne in ponižane. Odprl se jim je povsem nov svet, — svet brez trpljenja, ves solnčen in jasen, kjer ni več nobenega napornega dela, nobenih morečih skrbi, kjer bi se živelo veselo in lahko, samo svoji volji in svojim željam. In vzbudilo se jim je zavistno sovraštvo do onih, ki jim branijo v ta svet. »Če uživajo oni, zakaj bi ne uživali tudi mi?«

Za okroglo mizo v kotu je sedel v veliki družbi klobučar Štrnár, zamahoval z rokami in govoril najglasneje.

»Narod smo mi! Mi delamo in trpimo in se upiramo do krvi. Malo številce bogatašev in imenitnežev pa se redi ob naših žuljih in pase lenobo . . . In da bi nas zaradi tega vsaj spoštovali! — Kaj pa še! — Tlačijo nas in zatirajo, zavidajo nam še ta borni kruh, ki si ga zaslužimo v potu obraza . . . Ali pravica mora biti! — Naj gre vse na kup, — pravica mora biti!«

Štrnár se je razgrel, da mu je stopila kri v lica; goste, namršene obrvi so se mu ježile in tenka, široka ustna so se tresla kakor v vročici. Navdušil je svoje poslušalce, da so bili z rokami in čašami po mizi. — Na tihem se je sicer nekoliko zavedal, odkod ta ogorčenost in to sovraštvo. Prišel je v Leševje pred nekaj leti, — in prej se je selil vsakih par let od kraja do kraja. Ali pristudilo se mu je povsod; nezadovoljen je bil sam s seboj, s svojim delom, svojim zaslužkom. Hodil je rad bolj »gospodsko« oblečen in ljubil je »višje« družbe. Vrgel se je na delo z zlovoljo in gnjusom in delal dan in noč, — a to samo, kadar je bila skrajna sila, kadar niti soli ni bilo več pri hiši. In polagoma je rasel v njem gnev do vseh družin, katerim ni treba skrbeti vsak trenotek, »kam hoče, da ne pogine«. Zato so mu prišli nauki nocojšnjega večera kakor davno zaželena, prijetna razlaga njegovega nezadovoljstva in trpljenja, in oklenil se jih je z obema rokama. (Dalje prih.)

zulo. Z ozirom na to je vinorejski odsek sklenil naslednje predloge:

»Vladi se naroča, da pri sklepanju nove nagodbe z Italijo l. 1903 vzdržuje za vsa vina (izvzemši peneča, za katera velja carina 100 kron) carino 20 gld. v zlatu in da te carine ne sme znižati. Le v tem slučaju, ko bi sicer trgovinska nagodba z Italijo ne bila mogoča, sme avstrijska vlada za gotovo množino italijanskega belega vina carino znižati, toda ne pod 12 gld. To pa le s tem pogojem, da se za vsa druga vina določi carina 20 gl. Uvoz vinskih nadomestil (surogov) pa se sploh ne sme dovoliti, ali pa jako visoko obdati. Vladi se tudi naroči, da izdela strog zakon proti ponarejenim vinom.«

Te odsekovske predloge je v zbornici obširno utemeljeval dr. Marchet. Trgovinski minister baron Call pa je v svojem govoru že sedaj izjavil, da se vlada glede te točke ne more vezati na sklep državnega zbora. Minister prizna, da je treba varovati domače vinorejce, toda v zbornici se ne morejo določevati posamezne točke trgovinske pogodbe. Vlada se hoče preje dogovoriti z ogersko vlado in potem kar mogoče varovati avstrijske koristi.

Dalmatinski poslanec Biankini je jako ostro kritikoval ministrov odgovor. Naglašal je, da Italija želi zopet klavzulo iz gospodarskih in političnih vzrokov. Toda vlada naj pomni, da ljudstvo noče plačati političnih dogovorov s svojo gmotno škodo. Dalmacija je uničena, ako se obnovi vinska klavzula. Avstrijska vlada naj reče kakor nemški kancelar Bülow: Vinska klavzula se ne odobri. (Živahno odobravanje.)

Posl. Robič je obširneje govoril o postanku te klavzule, ki je Avstriji povzročila ogromno škodo. Navajal je razne dokaze, posebno glede na štajerske vinorejce, ter toplo priporočal odsekovske predloge.

Posl. Kūhschelm je dokazoval, da imajo od vinske klavzule največ dobička židovski vinski trgovci, ter je zahteval 20 gl. carine. Posl. Schrott je opisaval razmere tirolskih vinorejcev. Zbornica je nato sprejela predloge.

Koncem seje je posl. Choc zahteval, da naj pride že v prihodnjo sejo na vrsto poročilo o deveturnem delavniku za premo-garje. Soc. demokrat Pernerstorfer je po vrsti predlagal, da bodi seja vsak dan do nedelje. Zbornica je z veliko večino odklonila vse te predloge. Prihodnja seja v ponedeljek popoldne.

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. maja.

O potovanju cesarja na Češko

piše mej drugim »Pressb. Tgbl.« naslednje pomenljive besede: V dunajskem časopisju se izraža nada, da se bodo pri vsprejemu cesarja v Pragi ozirali tudi na okolnost, da biva v Pragi tudi nemška manjšina. Ravno tako pa smemo upati, da se bodo pri vsprejemu v Litomericah istotako ozirali, da biva tam češka manjšina. Sploh se pa trdi, da pomeni cesarjevo potovanje v Prago akoravno ne konec, vendar le začetek konca državne krize, ki jo je povzročila levica v Badenijevi dobi. — Morda!

Stajna zmaga dunajskih krščanskih socialcev.

V sredo se je vršila v dunajskem okraju Jožefovo mesto dopolnilna volitev za državni zbor na mesto umrlega kršč. soc. poslanca prof. Schlesingerja. Že ob njegovi smrti so židovski liberalci raztrobili v svet, da bodo ta okraj pri novi volitvi gotovo izgubili kršč. socialci, kdor pa je poznal razmere v tem okraju, je seveda imel za take vesti le pomilovalen posmeh. Izid sredine volitve je pokazal, da so imeli poslednji prav. Zmaga kršč. socialcev je nepopisno sijajna. Kršč. soc. kandidat dr. Al. Heiling je dobil 2317 od 3550 oddanih glasov. V manjšini so ostali: liberalci dr. Nechansky s 489, nemški radikalec s 416 in soc. demokrat Brunner z 263 glasovi. Kršč. soc. kandidat je dobil torej blizu 1200 glasov absolutne večine. — Zanimivo je, kako je bilo razmerje pri zadnji volitvi. Kršč. soc. so dobili le 1301 glas, liberalci 725, Wolfijanci 345 in soc. dem. 335 glasov. To je torej dokaz, kako bedasta je bila trditve liber. listov. —

Po zmagi so priredili kršč. soc. prisrčne ovacije nadvojvodi Fran Ferdinandu, dr. Luegerju in novoizvoljenemu poslancu.

Nov volilni red za nižjeavstrijski deželni zbor.

Za dunajski mestni zastop je, kakor znano, krščansko-socialna večina preskrbela volilni red, ki zagotavlja v novi četrti skupini volilno pravico vsem moškim državljanom, ki bivajo na Dunaju gotovo vrsto let. Ta premenjeni volilni red velja tudi za deželnozborske volitve na Dunaju. Ker pa nikakor ni pravično, da bi veljale za mesto drugačne določbe, kakor za ostalo kronovino, je sklenila krščansko-socialna stranka, takoj v bližnjem deželnozborskem zasedanju postaviti predlog, da se analogno z dunajskim občinskim volilnim redom premeni tudi deželnozborski volilni red, ki naj stopi v veljavo že povodom bližnjih deželnozborskih volitev. Kajpada bodo to akcijo krščansko-socialne stranke z vso silo ovirali židovski psevdoliberalci.

Protivdoboju.

Znana dvobojna afeta Tacoli-Ledochowski, katero je v posebni brošuri temeljito opisal baron Bischoffshausen-Neuenrode, je vzbudila veliko zanimanje ne samo v naši monarhiji, marveč tudi v inozemlju. Protivdoboju gibanje se je pričelo skoro istodobno v Nemčiji in Franciji. V tej republiki se je ustanovilo že številno odborov, ki pospešujejo akcijo proti dvoboju po vseh okrajih in so dosegli že lepih uspehov. Sedaj se je pa tudi v Italiji pričelo veselo gibanje. Na čelu mu stojita marki Filip Crispolti, kije v to svrhu spisal povest »Un duello«, in pa grof Ponziano Castellani Tarabini, ki je prevel zgoraj omenjeno brošuro in jo s posebnim oklicem razposlal po Italiji. Dne 1. maja je v Bolonji zboroval stalni odbor italijanskih katolikov, ki je odobril načrt teh dveh prvoboriteljev in ga priporočil v izvedbo vsem katol. dijaškim zvezam. Na raznih vseučiliščih so se že osnovali posebni akcijski odbori. Zanimivo je, kar piše z ozirom na afero Tacoli-Ledochowski gennueški list »Il Cittadino.« »Naravno je, pravi ta list, da je povzročila nečuvnost, ki so jo učinili sami varuhi zakonov, živahneje in globlje segajoče gibanje, kakor pa druge dvobojne afere s se tako žalostnim izidom, pri katerih so si udeleženci brez pritiska izbirali rabelje. Take dogodke je konečno že še mogoče pozabiti, ne moremo pa pozabiti dogodka Tacoli-Ledochowski, katerih kaznovanje zato, ker sta pravilno postopala, je odobril celi dobro organizovani stan, v čegar rokah je del drž. oblasti.«

Kitchener za mir?

Angleški listi so v sredo objavili vest, da se je lord Kitchener obrnil na angleško vlado s pozivom, naj dovoli Burom ugodnejše mirovne pogoje, ker bi sicer takozvana mala vojska trajala še več let. To poročilo samo na sebi ni povsem verjetno, akoravno je gotovo, da nihče bolj ne hrepeni po miru, kakor ravno Kitchener sam. Ako se pa obistini omenjeno poročilo, ni dvoma, da vlada ustreže Kitchenerjevi želji. Na banketu ministrov je Salisbury to priznal brez vseh ovinkov. Vkljub temu je pa pričakovati, da se Buri tudi potem še ne udajo, dokler jim Angleži ne zagotove popolne samostojnosti. Te pa londonska vlada še ne bo hotela dovoliti tako naglo, ker računa na to, da ji več ne bodo mogli povzročati velike škode, in ker se Salisbury še vedno drzne trditi, da so Buri krivi dolgotrajne vojske in da je bila Anglija samo izzvana.

Slovenska Matica.

124. odborova seja v sredo dne 13. vel. travna leta 1901.

Navzočni: Gg. Fr. Levec (predsednik); A. Funtek, P. Grasselli, A. Koblar, dr. J. Lesar, Fr. Orožen, R. Perušek, M. Pleteršnik, S. Rutar, dr. J. Starč, I. Sušnik, dr. A. Ušeničnik, I. Vavrič, Fr. Wiesthaler in V. Zupančič (odborniki); E. Lah (zapisnikar.) Skupaj 16.

Na znanje se vzame, da je ministerstvo za bogocastje in nauk društvu dovolilo državno podporo, za sedaj za določbo treh let od letos počenši v letnem znesku 1000 kron, in da se je Matica za dovolitev te podpore po posebni deputaciji iz odbora (gg. dr. Lesar, Levec in Wiesthaler) na pristojnem mestu zahvalila.

Sklene se »Hrvatski Matici«, ki je društvu po posebni deputaciji (gg. K. Ostrenčič, dr. Musić in dr. Hoič) dne 14. malega travna t. l. slovesno podarila krasen izvod »Spomen-cvica«, spominske knjige dr. Strossmayerjeve, izreči za to darilo pismo zahvalo.

Izvoli se odsek treh odbornikov (gg. Orožen, Perušek in Šubio), ki naj bi po inicijativi društva »Pravnik«, v zvezi s 3 odposlanci tega društva in pa s tremi zastopniki »Zdravniške zbornice« pričel s pripravi za poljudna predavanja, koja naj bi se letošnjo jesen vršila v Ljubljani.

Odobri se po nekaterih pojasnilih tajnikovih zapisnik o 123. odborovi seji, kojega sta pregledala in potrdila odbornika, profesorja Futek in Orožen, Današnjemu zapisniku bosta overovatelja odbornika, prof. Pleteršnik in ravnatelj Wiesthaler.

Odbornik prof. Orožen se naprosi, da letos o Binkošti osebno na Dunaju končno uredi vprašanje o izdaji »Slovenskega zemljevida«, če le mogoče pri vojaškem geografičnem zavodu, sicer pa pri Hoelzlu.

Odobri se dnevni red XXXVII. rednemu občnemu zboru, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 3. rožnika t. l. ob petih popoldnev v mali dvorani »Mestnega doma« na cesarja Jožefa trgu.

Odobre se računi za leto 1900, ki so društvnikom v Matici pisarni na ogled, in ki jim bodo pri občnem zboru tiskani na razpolaganje.

Na znanje se vzame tajnikovo poročilo o poverjeništvih, o društvenikih, o knjižnici in o knjižni zalogi.

Novega poverjenika so dobila Selca, imata ga pa dobiti Doberla ves in Ilirska Bistrica.

Od zadnje seje je društvu pristopilo 32 letnikov. Za lani je Matici plačalo udnino 2751 udov, za letos doslej 419.

Knjižnici je od zadnje seje prirastlo 87 knjig, zvezkov in časopisov: 5 podarjenih in 82 zamenjanih; 26 čeških, 23 ruskih, po 12 srbskih in hrvatskih, po 4 slovenske in bolgarske, 2 poljski, po 1 madjarska, nemška, slovaška in srbska.

Veliko prosilcev se je v zadnjem času oglasilo za knjižna darila. Matica je ustregla vsem in prejela od njih pismene zahvale.

Ko se nekemu rokopisu določi preso-jevalec, drugemu pa nagrada, zaključil predsednik sejo po šestih zvečer.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 17. maja.

Prestolonaslednik — koroškim Slovincem. Na občnem zboru »Katoliškega političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem« se je sprejela naslednja izjava, ki se je nadvojvodi Franu Ferdinandu brzojavno odposlala: »Dne 9. maja na dvanajstem občnem zboru katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem v Celovcu zbrani Slovinci v imenu koroških Slovencev najudaneje in z iskrenim veseljem pozdravljajo izjavo Vaše cesarske visokosti povodom prevzetja pokroviteljstva pri katoliškem šolskem društvu, s katero se je tako odločno obsodilo protiversko in protidinastično rovanje nekega dela avstrijskega prebivalstva, ter Vašo cesarsko visokost za to izjavo udano zahvaljujejo.« Koroški Slovinci so sedaj dobili naslednjo častno zahvalo: »Njega cesarska in kraljeva visokost prevzvišeni gospod Fran Ferdinand blagovolili so mi najmilostiveje naročiti, da izrečem katoliško-političnemu in gospodarskemu društvu za Slovence na Koroškem najsrčnejšo zahvalo za lojalno in domoljubno izjavo, katero so Njega prevzvišenost z velikim zadovoljstvom vzeli na znanje. Dunaj, dne 11. maja 1901. — Najvišji dvornik: Nostitz l. r.

Grafiška »Tagespošta«, ki sedaj prav rada piše na korist naših liberalcev, se jezi, ker smo v soboto zavrtili njeno laž, da zahteva hrv.-slov. klub, da dr. Šusteršič ne sme biti v skupni parlamentarni komisiji, ter pravi, da je posnela to vest iz »Slavische Correspondenz«, o kateri trdi, da »Slovincu«

blizu stoji. Tudi to ni res. »Slav. Correspondenz« je podjetje žida Penižka, ki je »Narodov« poročevalec in ki se kot tak trudi, da bi svet o dr. Šusteršiču ne zvedel resnice.

Zaupnice dr. Šusteršiču. Velečeni gospod doktor! Podpisani občinski odborniki občine sv. Mihela na Krasu obžalujemo, da se je Vaša častita osebnost tako ostudno napadala v državni zbornici od zedinjenih remških in slovenskih liberalcev. Upamo, da ne bo taka podla armada omajala Vašega junaštva! Našega neomejenega zaupanja do Vas ni ne samo nič omajala, temveč še utrdila; saj opažamo z veseljem, da se je v Vaši častiti osebi tesneje združilo katoličanstvo vse Avstrije, ki ima skupnega sovražnika v nemških in slovenskih sovražnikih katoličanstva. To združenje katoličanstva seve, boli sovraga, ki besni proti Vam, kot provzročitelju istega. A ne strašite se! — Po križu sramote do križa slave! Bog živi našega dr. Šusteršiča! Pri sv. Mihelu dne 6. maja 1901. Fr. Kuret, župan, Ivan Kuret, Andrej Filipič, Fr. Smerdelj, Franc Sedmak, Anton Kopel, Jožef Zafret, Fr. Sušelj, Jakob Cucek, Anton Krehel, Anton Bratar, Ivan Kontel, Franc Spilar, Ivan Bobek, Franc Bahar, K. Lenasi, pooblaščenec grofa Hohenwarta. — Podpisano županstvo izreka gospodu dr. Iv. Šusteršiču neomejeno spoštovanje in zaupanje s prošnjo, da vstraja pri delu za korist ljudstva. — Županstvo sv. Jurij pri Kranju dne 13. maja 1901. — Podpisani župani iz Črnegrabna iskreno želimo v svojem imenu in v imenu katoliških občanov še več tacih dr. Žlinder kot je vrli dr. Šusteršič. Zapišite, si črnograbenski antižlindrovec, da ne omajate z vsemi izdajalskimi brošurami o žlindri našega verskega prepričanja in zaupanja v dr. Šusteršiča. Živio dr. Šusteršič! Gromovit »pereat« liberalizmu v Črnemgrabnu in tudi drugje! — Franc Pustotnik, Franc Udovč, Ferdinand Žordanič, Matevž Stražar.

Imenovan je sekundarijem v dež. bolnici dosedanji volonter istotam g. dr. Fran Raznožnik.

»Naš Dom«. Novi list, ki se je ustanovil te dni v Mariboru zoper pogubonosno delovanje nemškutarskega »Štajerca«, se bode imenoval: »Naš Dom«. Ustanovitev tega lista je presenetila vse liberalne kroge — nemške in slovenske. »Slov. Narod« seveda se je prvi spravil nad njega, predno se je list še krstil. Ne pozna ga še, a že ga omeče s svojim ostudnim blatom. To blatilo glasilo slovenske inteligence simpatizuje celo nekoliko z nemškutarskim »Štajercom«, da bi novi list takoj v začetku uničilo. Za »Narodom« je pricapljala »Deutsche Wacht«, ki prestavi Narodovo blatilo in še doda svoje opombe ter pozivlja svoje somišljenike, da delajo za »Štajerca«. Dobro, da še »Narod« tega ni storil. Čudil bi se mu pač menda nihče ne bil, ker je znana njegova zveza z liberalnimi Nemci in nemškutarji. Fej Vas bodi, mejnarodni liberalci! Vsi vrli rodoljubi pa se pozivljejo, da list na vso moč podpirajo z dopisi, posebno pa z gospodarskimi članki, ter ga razširjajo med ljudstvom. Prva številka izide v četrtek, dne 23. majnika. Izhajal bode dvakrat na mesec. Naročnina do konca leta znaša 60 h. Na leto pa bode stal 1 K. Pošilja se naj naročnina na upravništvo lista (Cirilova tiskarna, Koroške ulice št. 5).

Gliha vkup striha. Pod tem naslovom pravi »Slov. Gosp.« Daso kranjski liberalci pod Tavčarjevo komando v zvezi z najhujšimi sovragi slovenskega ljudstva, je že zdavna moral spoznati vsak, ki nima v glavi mesto možganov egiptovske teme. Med drugimi le nekaj dokazov: 1. Dr. Tavčar s svojimi hlapci je že več let v tesni zvezi s kranjskimi nemškutarji v deželnem zboru. 2. Kranjski liberalci mečejo tisočake za nepotrebno nemško gledališče v Ljubljani. 3. Dr. Tavčar je lani stopil v zvezo z dr. Mravlagom v Celju in dal pogum štajerskim nemškutarjem zoper našo gospodarsko organizacijo, ki hoče pomagati slovenskemu kmetu iz tujih kremljev. 4. Ptujski nemškutarski list »Štajerec« je z veseljem pozdravil ustanovitev liberalnega društva v Šmarju, ki je delo ljubljanskih liberaluhov. Že ve zakaj! 5. »Slovenski Narod« v št. dne 14. maja

čno na belem hvali »Štajerca«, da je dobro urejevan list, da ubira narodno struno (čujto, čujte, narodnjaki) in kmetako struno, čeravno sam mora priznati, da je »Štajerc« volk v ovčji obleki, da spodkopava tla slovenski stranki. Sedaj pa, ko se snuje v Mariboru nov list, že psuje »Narod«. Liberalna modrost, razloži nam to-le: z ene strani očitaš duhovnikom, da nič ne delajo, kakor hitro se pa kaj stori, ti zopet ni prav. Neumnost in liberalizem sta si pač brat in sestra. V tolažbo nemškutarskega »Naroda« še povemo, da bo novi list vsekako izhajal, in da je »Slovenski Gospodar« pridobil zadnja leta več naročnikov, kakor jih ima »Narod« vseh skupaj.

Šolske vesti. Upokojen je na lastno prošnjo nadučitelj v Negovi gospod Jakob Budna. — Za učiteljico v Doberlo ves na Koroškem pride gđ. Gabrijela Dobrin. — Umrli je v Ljubljani gospod Ivan Evangelist Borštnik, nadučitelj v pok., v 71. letu svoje dobe.

Društvo za krščansko umetnost je ocenjevalo v odsekovi seji 13. marca t. l. načrte za preslikanje trnovske cerkve v Ljubljani. Ob odborovi seji 9. aprila so si odborniki ogledali Groharjevo novo sliko za veliki altar v Ribnici. V odsekovi seji 18. aprila so se odobrili Groharjevi načrti za trnovsko cerkev. V presojo je prišel tudi načrt stavb. svetnika Wašica za župno cerkev v Žireh. Radi neke slike je bila 25. aprila zopet odsekova seja. — Odborova seja 14. maja je ocenjevala Strnenove načrte za figuralne slike v presbiteriju trnovske cerkve in Jebračinov načrt za preslikanje župne cerkve Črnuške; naposled se je sklenilo kupiti več knjig umetniške stroke. — Društvu so darovali: Kranjska hranilnica 200 K, dekan Lovro Gantar gotički kelih, Rovšek fotografijo kipa Jezusovega Srca za križansko cerkev, Ludovik Grile sličico Immaculata Jurija Tavčarja in star pokal iz Kamnika, župnik Janez Kobilica mašni plašč z vezeno podobo M. B., ekspozit Alojzij Šarec križ iz alabastra, P. pl. Radič svojo knjigo: Christoph von Rauber, T. Schündelen 30 listov Muster-Ornamente Engelhornove izdaje.

Procesija na Sv. Goro. — Po nasvetu katoliškega delavskega društva v Gorici pojde procesija na Sv. Goro dne 19. t. m. t. j. v nedeljo pred Binkošti ob 4. uri zjutraj iz cerkve sv. Ignacija. Procesijo bo vodil preč. g. kanonik Janez Wolf V svetišču na Sv. Gori bo več sv. maš (ob 7., 8., 9., in 10. uri) in slov. govor, kateri je prevzel g. dr. Jos. Pavlica. Njega eminenca je dovolil tej procesiji ugodnost, da velja za dve navadni procesiji glede na odpustke sv. leta. Do 11. ure bo vsa slavnost končana. — Če bo v nedeljo, 19. t. m. dež, vrši se procesija na praznik sv. Trojice.

Ljubljanski obč. svet bode imel izredno sejo v soboto, dne 18. maja 1901 ob šestih zvečer v mestni dvorani. Na dnevnem redu so poročila raznih odsekov; mej drugim poročilo o potrditvi novovoljenega odbora ognjegasnega društva in o premembi nadzorstva pri zgradbi novega mostu.

Hud volivni boj je bil pri obč. volitvi pri sv. Ropertu v Slov. Goricah. Posredovati so morali orožniki. Slov. stranka je zmagala.

Zahteve štajerskih slovenskih kmetov. Na zborovanju kmet. zadruga v Makolah se je sklenilo slovenskim poslancem izročiti naslednje zahteve: 1. Kmet. zadruga v Makolah pozivlja slovenske državne poslance, da pritiskajo na vlado, naj poskrbi za Spodnji Štajer slovenske kmetijsko-izobraževalne šole. 2. Kmetijska zadruga v Makolah pozivlja slov. drž. poslance, naj delajo pri vladi na to, da se za spodnje-štajersko združenstvo ustanovi posebna presojevalna komisija, ki bo stala ob strani zvezi spodnještajerskih zadrug.

Slovenskega planinskega društva radovljiška podružnica združi z nedeljsko otvoritvijo nove poti čez Tnalo v Mojstrani popoldanski izlet k Peričniku. Opozarjamo tedaj vse p. i. člane in prijatelje »Slov. plan. društva«, ki se dopoldanske slovesnosti vdeležiti ne morejo, da jih pričakujejo jutranji izletniki opoldan pri »Šmercu«, da skupno z njimi odrinejo k slapu. Oba popoldanska vlaka iz Ljub-

ljane in iz Trbiža dospeta na Dovje ob 2. 13 m in prav tako odhajata oba večerna vlaka z Dovjega h krati ob 6. 27 m. zvečer. Ker je Peričnik spomladi najmočnejši, pot do njega složna in kratka, nadejati se je primerne vdeležbe in prav prijetnega majnikovega izleta v družbi slovenskih planincev.

Velika slovenska slavnost v Trstu. Pevsko društvo »Kolo« v Trstu razvije meseca julija svojo novo zastavo ter vabi sedaj društva k obili udeležbi na slavnosti, katero priredi ob tej priliki. Društva naj se javijo odboru pevskega društva »Kolo«.

Nadvojvoda Fran Ferdinand na slovenskih tleh? Z Gorenjskega se poroča, da je baje prišel nadvojvoda Fran Ferdinand v družbi nadvojvode Ferdinanda Jožefa incognito na Pokluko.

Predsedništvo avstrijskega Lloyd-a. Naslednikom odstopivšega predsednika avstrijskega Lloyd-a je imenovan predsednik pomorske oblasti, Becher.

Spletke proti koroškemu domoljubu. Znani domoljub koroški Jožef Paul vulgo Rutar iz Rožeka je ravnokar razdrl spletke, katere so spletli proti njemu »prijatelji« koroških Slovencev. Obdolžili so gospoda Paula, da je umoril svojega tasta ter ga tožili radi raznih »žaljenj«. Razume se, da je gospod Paul v vseh slučajih izkazal svojo nedolžnost.

Socijalni kurz. Gospodom, ki se udeležijo tridnevnega socijalnega kurza »Centralne Posojilnice« v Gorici, naznanjamo, da se prične isti v torek dne 21. t. m. ter naj se zberejo točno ob 8. uri zjutraj v prostorih »Centralne Posojilnice« v Gorici, od koder gredo skupno v učne prostore.

Katoliško tiskovno društvo v Mariboru ima dne 15. julija obč. zbor.

Domača umetnost. Naš domači slikar g. Ludovik Grile je dovršil te dni za župnijsko cerkev v Leskovcu na Dolenjskem restavriranje lepe altarne slike kranjskega slikarja Andreja Herrleina iz l. 1775. Slika prestavlja kronanje Marijino. V kompoziciji in v barvah je slika tako lepa, da je vse hvale vredno, da se je slika ohranila. In restavrater Grile jo je zelo spretno restavriral. — Andrej Herrlein, rodом Ljubljčan, je deloval v drugi polovici 18. stoletja. Utemeljil je pri c. kr. liceju v Ljubljani risarsko šolo, kjer je bil tudi učitelj risanja do svoje smrti l. 1818. Pred vsem je bil iz vrsten portretist. To kažejo nekateri portreti imenitnih Kranjcev hranjeni v ljubljanski c. kr. licealni knjižnici. Tudi portret cesarja Franca I., menda lastnina c. kr. I. državne gimnazije v Ljubljani, je jako dober. Herrlein je slikal tudi altarne slike, n. pr.: sv. trije kralji v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, gori omenjeno kronanje Marijino, sv. Anton Pad. v Štangi, smrt sv. Jožefa v frančiškanski cerkvi v Brežicah na Štajarskem.

Na Žalostno goro v preserski župniji bo prihodnji ponedeljek 20. t. mes. priromal oddelek Marijine družbe iz Planine. Ob 9. uri sveta maša in pridiga voditelja družbe.

Iz Trbiža se poroča: V nedeljo 12. t. m. je Anton Smuk iz Kriške fare povozil s kolesom učenca I. razreda E. Tavčarja. Deček je padel tako nesrečno, da si je zlomil nogo in trpi hude bolečine. — Pričakovali bi od kolesarjev več pozornosti in previdnosti.

Zborovanje na Ponikvi se je vršilo včeraj. Zborovanje je priredilo bralno društvo na Ponikvi. »Narodove« sanje se torej niso uresničile.

200letnica škofijske cerkve v Ljubljani. V sredo dne 15. majnika t. l. je bilo 200 let odkar se je pričela zidati škofijska cerkev pri sv. Nikolaji v Ljubljani. Cerkev se je pričela zidati 15. majnika l. 1701.

Na cesti je umrl 81letni Filip Kovatič iz Litmerka pri Ormožu. Bil je v ptujski hiralnici, katero je zapustil. Na poti domov se je blizu Dornave zgrudil na zemljo in izdahnul svojo dušo.

Ubil je posestnik Jurij Klemenčič iz Grušove pri Mariboru brez vsakega povoda kmečkega fanta Fr. Ribiča, ki se je s tremi tovariši vračal od nabora. Napadeni je bil pri priči mrtve.

Ljubljanske novice. Sveto mašo na Rožniku bode imelo osobje Cinklove

tovarne prihodnjo nedeljo ob 9. uri zjutraj. — Poročil se bo gostilničar pri »Bavarskem dvoru« gospod Petsche z gđ. Neli Jaklič. — Tukajšnjo vojaško posadko nadzorovat se je pripeljal fem. Succovaty. — Umrli je sin notarja Schönwetterja, Oskar Schönwetter. — Napadel je potepuh Leopold Jenko igralca na harmonike Janeza Juvana v Hradeckega vasi ter mu zadal na glavi več poškodb Juvana so aretovali. V Spodnji Šiški pa je nek čevljarški pomočnik napadel brivskega pomočnika F. Glavnika ter ga na glavi lahko rnil. — Bicikelj ukradel je nekdo v veži gostilne »pri figabirtu« komptoiristu Teodorju Dekleva. — Vožnjo s parobrodom na Ljubjanici prične gosp. Fr. Kotnik tekom tekočega meseca. — 52 kilogramov svinca ukradel je nekdo na škodo ljubljanske plinarne s Francovega nabrežja.

Poroka. Hčerka tuk. trgovca g. Frana Kollmanna gđ. Mici Kollmann se je poročila z g. Ivanom P. Blincem, uradnikom ravnateljstva c. kr. priv. južne železnice na Dunaju. Poroka je bila v torek, dne 14. maja, v župnijski cerkvi v Begunjah (Gorenjsko).

Ogenj. Z Vrha pri Vinici se nam piše: V nedeljo popoldan ob 4. uri je pogorelo v Lescu, to je na oni strani Kolpe, na Hrvaškem petim gospodarjem vse poslopje. Jedinimlin, ki je bil tudi prav blizu hiš, je ostal, a to raditega, ker je sapa pihala na nasprotno stran. Zažgali so otroci, med tem ko so njihovi stariši se mudili v Močilih, župnije Lukovdol na Hrvatskem, kamor so bili šli k maši

Zdravje v Ljubljani. Od 5. do 11. maja t. l. bilo je 32 novorojenih, 1 mrtvorojen, 31 jih je umrlo, med njimi 2 za škrlatico, 5 za jetiko, 2 za vnetjem sopilnih organov, 1 vsled mrtvouda, 21 za različnimi boleznimi, med njimi 11 tujcev, 16 iz zavodov; za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 1 za ošpicami, 4 za škrlatico, 1 za tifuzom.

Ustrelil se je v celovski vojašnici v Celovcu vojak 17 polka T. Haberc. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico.

Nesreče na beljaškem kolodvoru. Strašna nesreča se je zgodila na državnem kolodvoru v Beljaku. Ko se je vlak ob 9/4. uri začel pomikati proti južnemu kolodvoru, je mislil laški delavec Jan. Kerin, da se vozi že od Beljaka naprej. Skočil je zato z vlaka, pa tako nesrečno, da je prišel pod kolesa. Odrvalo mu je obe nogi in desno roko. Kmalu nato je izdihnil svojo dušo. Ponesrečenec je bil star 76 let. — Druga nezgoda se je zgodila v trenutku, ko so tam premikali vozove, in je prišel 33let. železnični uslužbenec Jan. Zojer iz Kotič pod vlak. Jeden voz mu je šel čez levo nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Novih poslopij v Celovcu se je lani zgradilo 38.

Iredenta v Trstu. V tržaških knjigarnah so zaplenili knjigo »L. Oltraggiata«, roman, katerega je spisal tajnik društva »Dante Alighieri«. V knjigi mrgoli napadov na cesarja, državo in Slovence.

Skušnje učiteljske usposobljenosti so delali v Mariboru gg.: Rihard Klotzinger, Franc Korber, Friderik Kosi, Jožef Kosi, Jožef Pajtlar, gospdč. Frančiška Pfeifer, Marija Schuster in Ana Wuth.

Nadvojvodinja in dijaki. Dijaki vseh 8 razredov škofjske gimnazije »Petrinum« v Lincu (Urfahr) so imeli v soboto 9. t. m. majnikov izlet. Poleteli so po posameznih razredih na razne kraje. Najbolje so jo brezdvomno zadeli dijaki II. razreda. Opoldne so imeli kosilo v Mauthausen-u, od koder so popoldne ob 4. prišli v Enns. Takoj so zavili v park pred gradom Enns-egg, kjer so štirje dobro izvežbani pevci napravili podoknico Nj. c. visokosti nadvojvodinji Mariji Valeriji. Za sklep so pa vsi dijaki skupno zapeli prvo kitico cesarske pesmi. Nadvojvodinja je pri oknu poslušala petje ter je bila vidno vzradoščena vsled vdanošne izjave mladih Avstrijcev. Dijaki so hoteli, dokončavši petje, med glasnimi »Hoch« takoj oditi. Nadvojvodinja pa jih povabi v grad ter jim postreže s kruhom in pijačo. Razrednika gosp. prof. Binderja in mestnega kapelana Stiksa, ki je dijakom

razkazoval enške znamenitosti, pa povabi nadvojvodinjo v svoje sobane. Z velikim zanimanjem je popraševala prof. Binderja o razmerah v Petrinumu ter se opetovano zahvalila za nepričakovano vdanostno izjavo. Med tem je prišel v grad tudi Nj. c. visokost nadvojvoda Frančišek Salvator. Dijaki so zapeli na dvorišču še en kvartet in drugo kitico cesarske pesmi, potem pa glasno kličoč »Hoch« odkorakali. Ko so si ogledali mestni muzej ter s stolpa okolico, so dobili v društveni hiši še »malico«, katero sta jim plačala nadvojvoda in nadvojvodinja.

Kraljica Draga razkrinkana? Iz Belgrada se poročajo vedno zanimivejše stvari. Sedaj se poroča raznim listom, da sta se kralj Aleksander in kraljica Draga resno razprla. Kraljica Draga je samo fingirala, da postane mati, da je kralja Aleksandra prisilila k poroki. Radostnega dogodka pa pričakuje sestra kraljice Drage in kraljica Draga je računala, da ji bo mogoče podtakniti Aleksandru otroka svoje sestre. Imela je že vse spretno urejeno, da bi se mislilo, da je njen otrok, a vse je pokvaril ruski ginekolog, ki je na povelje ruskega carja prišel v Belgrad, in pa slučaj, da je sestra kraljice Drage povila — mrtvega otroka. Kraljica Draga je na kolenih prosila kralja Aleksandra odpuščanja, češ, da je vse storila iz ljubezni do njega, kralj Aleksander pa ji je obrnil hrbet in ji ni rekel nobene besede, pač pa namerava metropolitu predložiti ločitev zakona. Vso zadevo je kralj Aleksander baje že predložil ruskemu carju. Ruski poslanik je odpotoval iz Belgrada, ne da bi se bil na dvoru poslovil.

Čitanje mej delom. Velike tobačne tvornice v Newyorku imajo za svoje delavce in delavke v vsaki dvorani nastavljenega moža, ki čita osobju mej delom poučne povesti in razprave. S to napravo se mej delom vzdržuje najlepši red.

Kaj pa »inteligence«? V torek je »Narod« slovesno v svet zaklical, da nobene izjave proti dr. Šusteršiču več ne objavi, dasi jih ima baje 102. V sredo je pa zopet pol lista polnega same žindre. Najzanimivejše je, da nekaj liberalcev iz Lesec, na čelu jim učitelj, pozivlja v dolgem pismu dr. Šusteršiča, da mora — odložiti mandat. Ti so pa mogočni! Pravice do te zahteve nimajo oni, ki ga volili niso, dasi se sami pohvalno imenujejo »zreli (!) ljudje naše kronovine«. Radovedni smo, kake so one 102 izjave, ki jih ima »Narod«, a jih »neče« naznaniti svoji »inteligenci«. — »Narod« je šel celo v »Kikiriki« iskat tvarine zoper Šusteršiča. A tu je vedoma krivo poročal, ker »Kikiriki« se ne norčuje iz Šusteršiča, ampak iz parlamentarnega glasovanja. V resnem uvodnem članku piše »Kikiriki« ravno v oni številki: »Ne motimo se: Židovstvo je že vse narode, vse stranke tako izkvarilo in inficiralo, da smo še le pred malo dnevi doživeli čudni prizor, da so židovsko-liberalni Vsenemci in židovsko-liberalni Slovenci (oboje enako od židovstva odvisni) antisemitskega Slovenca z velikim vriščem in terorizmom nameravali moralčno justficirati »Tako »Kikiriki«, ki je desetkrat bolj pameten, nego »Narodovi« liberalni petelini.

Narodno gospodarstvo. Glavna zagonetka našega narodnega gospodarstva.

Po predavanjih dr. Viljem Neuratha, prof. na c. kr. visoki šoli za kmetijstvo priobčuje F. P.)

(Dalje.)

Preskusimo nekoliko to teorijo! Pod besedo »kapital« umeva ta nauk ono posest, katere ne porabijo kapitalisti sami zase in katero si prizadevajo pomnoževati brez konca in kraja. Pa ne samo voda, ampak tudi vodne-zaloke, korita, cevi in studenci, kakor tudi vse orodje in druge priprave, ki služijo za ohranitev, pomnožitev in dovažanje vode, tvorijo skupaj kapital, ki je last vseh kapitalistov skupaj.

Do pičice tako je s posestjo modernega Kreza, ki si ga mislimo kot zastopnika vseh kapitalistov naše zemlje skupaj v nasprotju z brezposestno delavsko ljudsko maso. Kapital modernega Kreza obstoji iz velike množine delnic in zastavnih pisem ali raznovrstnih dividend in kuponov, ki niso nič drugega, nego pismen dokaz lastništva ali so-

lastništva pri rudokopih, topilnicah, tovarniških, železniških in plovbenih podjetjih itd. Ima tudi mnogo zemlje in gozdov, mnogo najemniških hiš, premogovih jam, petrolejevih studencev, bombaževih in kavinih nasadov, orjaške zaloge žita, lesa, železa, sladkorja, vinskega cveta in slednjič tudi veliko zalogo denarja, da plačuje tisoče in milijone uradnikov in delavcev celega sveta.

Od cele mase koristnih reči in osebnih služb, ki se proizvajajo, povzije ta velekapitalist komaj tisoči ali stotisoči del. Pač pa so konsumente tisoči in milijoni ljudi čelga sveta. Ako ima Krez železnice, se vendar ne vozi on noč in dan po njih. Te železnice rabijo stotisoči in milijoni ljudi, in oni Krez je vesel, ako več in več ljudi rabi železnice.

Toda, boste odvrnili, on zahteva, da mu ljudje to plačajo z denarjem. Gotovo, toda to ni nič hudega. Saj denar v nekem smislu ni nič drugega, kakor nekaka nadzorovalna (kontrolna) znamka, kakor so n. pr. vstopnice za gledališče, poštna, jedilne znamke in podobno. Red menjalnega in tržnega prometa zahteva, da se take znamke izdajajo in potem zopet oddajajo. One niso nič drugega, kakor nakaznice na razne stvari in službe, ki prihajajo na trg in jih je od tam lahko dobiti. Te znamke sebi pridržati bi ne imelo nobenega smisla in bi delalo prometu samo težavo in zmešnjave. (Dalje prih.)

Telefonska in brzojavna poročila.

Sodražica, 16. maja. Pogum, dr. Šusteršič, mi stojimo za Vami kakor hrast! — Kmetijsko društvo v Sodražici.

Dunaj, 17. maja. (C. B.) Vино-rejski odsek je v sporazumu z vlado dovolil državne podpore ozir. olajšave pri vračevanju že dovoljenih drž. podpor, posebno lastnikom vinogradov, ki so jih morali obnoviti vsled opustošenja trtne uši.

Budimpešta, 17. maja. Včeraj je prisostvoval cesar blagoslovljenju nove župne cerkve sv. Elizabete ter mej celo mašo, ki jo je služil kardinal Schlauch, kleče vspodbudno molil. Ob 4. uri popoldne se je podal v Gödöllő, od koder se v nedeljo večer vrne na Dunaj.

Belgrad, 17. maja. Po opetovani preiskavi so izjavili ruski in francoski zdravniki protokolično, da kraljica sedaj ne povije, ni pa izključeno (!), da je sedaj četrti mesec. Poklicali so še druge zdravnike z Dunaja in iz Bukarešte.

Semlin, 17. maja. Belgijskemu dvoru bliže stoječi krogi zatrjujejo, da po izjavi tje pozvanih ruskih zdravnikov ni pričakovati poroda kraljice Drage. Moskovski vseučiliški prof. Stegisew je imel včeraj dalji pogovor z ruskim poslanikom Čarikovom.

Belgrad, 17. maja. (C. B.) Vlada je že obvestila diplomatske zastopnike, da ni pričakovati poroda kraljice Drage.

Petrograd, 17. maja. Iz Pense poročajo: V vaseh Trubečo in Lunino je vpepelil požar 118 hiš in 49 stranskih poslopj.

London, 17. maja. „Times“ poročajo iz Kapstadta: Kapsko vseučilišče je osnovalo na St. Heleni izpraševalno komisijo za one burske ujetnike, ki žele napraviti izpit.

London, 17. maja. Reuterjev urad poroča iz Rosmeada 15. t. m.: Porocha se, da je Dewet zopet udri v kapsko kolonijo in se nahaja z velikim topom pri gori Znor, kjer so opazili že več burskih oddelkov.

Bruselj, 17. maja. Čuje se da ima žena Bothe nalog izročiti Krügarju lord Kitchenerjevo pismo, v katerem so baje zelo ugodni mirovni pogoji.

Bruselj, 17. maja. V najbližjem času razvije boj 9000 Burov pod poveljstvom Bothe, 5000 pod poveljstvom Deweta, 2500 pod Delareyjem, 1500 pod Kruitingerjem, 1000 pod Malanom in Herzogom in 800 pod Fouchetom.

Žitne cene

dné 15. maja 1901.
(Termin.)

Na dunajski borzi:			
Za 50 kilogramov.			
Pšenica za maj-junij	K 7-71	do	7-72
„ „ jesen	7-86	„	7-87
Rž za maj-junij	7-61	„	7-62
„ „ jesen	7-06	„	7-07
Tursica za maj-junij	5-51	„	5-52
„ „ juli-avgust	5-58	„	5-59
„ „ september-oktober	5-74	„	5-75
Oves za maj-junij	7-18	„	7-20
„ „ jesen	6-05	„	6-06

Na budimpeštanski borzi:			
Pšenica za maj	K 7-41	do	7-42
„ „ oktober	7-55	„	7-56
Rž za oktober	6-67	„	6-68
„ „ maj	7-40	„	7-50
Oves za oktober	5-64	„	5-65
„ „ maj	6-70	„	6-71
Koruzna za maj	5-24	„	5-25
„ „ julij	5-29	„	5-30

Dunajski trg.			
Pšenica banaška	K 7-65	do	8-10
„ „ južne žel.	7-99	„	8-15
Rž	7-65	„	7-95
Ječmen	7-30	„	8-25
„ „ ob Tisi	7-20	„	8-25
Koruzna ogerska	5-60	„	5-65
Činkvanti	7-00	„	7-30
Oves srednji	7-20	„	7-40
Fižol	8-00	„	10-00

Meteorološko poročilo.					
Višina nad morjem 308·2 m. srednji zračni tlak 736·0 mm.					
Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiju	Veterevi	Noba	Pokritost v %
15. 9. zveč.	735·0	13·0	sl. svzh.	del oblac.	0·8
16. 7. jutir.	733·9	9·2	sl. szah.	megla	
2. popol.	731·7	21·1	sl. jug	jasno	1·6
16. 9. zveč.	732·5	12·4	sl. vzh.	pol oblac.	
17. 7. jutir.	732·9	11·0	sl. jzah.	oblac.	1·6
2. popol.	732·6	17·6	sl. ssvzh.	sk. oblacno	
Srednja temperatura srede 13·3°, normale: 14·0°.					
Srednja temperatura četrtka 14·2°, normale: 14·2°.					

Zahvala. 524 1-1

Povodom prebride izgube nepozabnega in iskreno ljubljenega sina, oziroma brata, gospoda

Josipa Zupančič-a

stud. tur.

došlo nam je toliko dokazov globokega sožalja, da nam ni mogoče vsakemu posebej izreči naše najglobokejša zahvale.

Posebno pa nas veže dolžnost, izreči prsrčno zahvalo pred g. župniku Iv. Müllerju, gg. bogoslovcem za gniljivo petje, preblagoroduemu gosp. sodnemu svetniku dr. Pekolju, akademskemu društvu »Slovenija« ter vsem darovalcem prekrasnih vencev, kakor tudi vsem prijateljem in znancem za izkazano sožalje in za ogromno udeležbo pri pogrebu, s katero so tako naglo preminolemu izkazali zadnjo čast.

Dolsko, dné 16. maja 1901.

Žaluoja rodbina.

Zahvala. 521 1-1

Za došle nam vsestranske dokaze srčnega sočutja povodom bolezni in smrti našega preblagega soproga, oziroma brata in strca, gospoda

Mihaela Pesjak-a

posestnika in trgovca

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo draga rajnega k večnemu počitku izrekamo vsem prebivalcem kamnogerškim, kakor tudi prečast. duhovščini, slav. občinskemu odboru, slav. šolskemu vodstvu, slav. prostovoljnemu gasilnemu društvu, gg. pevcem ter vsem udeležencem iz Kroke, Radovljice, Mošenj, Podnarta in drugod ter slav. posojilnici radovljiski za podarjeni venec najsrčnejšo zahvalo.

V Kamni gorici, dné 14. maja 1901.

Žaluoja ostali.

VABILO

na

III. občni zbor

„Kmetijskega društva v Srednji vasi,

registr. zadruga z omejeno zavezo“,

ki se bode vršil

v sredo dné 29. maja 1901

ob 3. uri popoldne

v zadrugnem poslopju v Srednji vasi.

- Dnevni red:**
1. Poročilo načelstva.
 2. Poročilo nadzorstva.
 3. Potrjenje računa za leto 1900.
 4. Dopolnilna volitev 4 članov načelstva v zmislu § 19 zadrugnih pravil.
 5. Volitev nadzorstva.
 6. Slučajnosti.
- K obilni udeležbi vabi člane
- 522 1-1
- Načelstvo.**
- V slučaju, da zgoraj sklicani občni zbor ne bi bil ob določeni uri sklepčen, vrši se ob 1/4. uri isti dan, na istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, koji bode sklepčen brez ozira na število vdeležencev.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Najboljša uporaba mleka!

Kar največ in najfinjšega surovega masla!

Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po

Alfa-Separator-ju.

500 prvih priznanj; 167 40-13 v Parizu 1900 „Grand Prix“.

1/4 milijona taci strojev v rabi!

Se lahko prenaša na planino.

Vsi drugi stroji za mlekarstvo

Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in parno moč.

Načrti, proračuni.

Akcijska družba Alfa-Separator,

Dunaj, XVI, Ganglbauergasse 29.

Ceniki, podučne brožure brezplačno.

Služba organista

in ob enem **cerkvenika**

se razpiše v **Bukovšici**, pošta Selca na Gorenjskem. — Dohodki donajajo nad 500 K in prosto stanovanje v cerkveni hiši. Nastop kakor hitro je mogoče.

Prošnje naj se naslové na župni urad v Bukovšici.

492 3-2

Luskinasto-oklopna barva

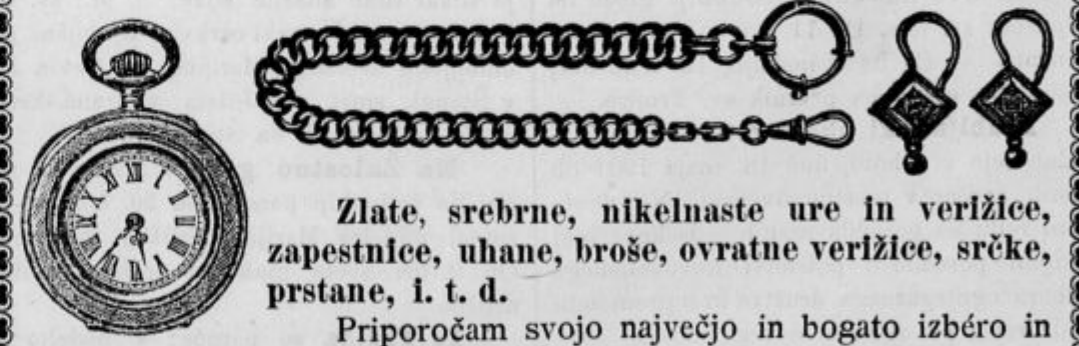
je uporabljiva za okrasje, preprečuje rjo, daje lep kovinasti lesk. Sosebno priporočljiva za prevlako predmetov, kateri trpi vsled vremena, n. pr. mostovi, železne konstrukcije, konstrukcije pod vodami, vrtna ograja, strešice nad prodajalnici, shrambe za plinove zvončke, železne predmete sploh itd. Edina prodaja za Kranjsko pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Fračiškanske ulice. — Vnanja naročila proti povzetju.

Vzorci na zahtevo zastoj. 228 4 12-11

Po najnižjih cenah!

Primerna birmanska darila

po najnižjih cenah in z jamstvom.

Zlate, srebrne, nikelnaste ure in verižice, zapestnice, uhane, broše, ovratne verižice, srčke, prstane, i. t. d.

Priporočam svojo največjo in bogato izbéro in vljudno vabim slavno občinstvo na obilen obisk in ogled.

Ceniki brezplačno, tudi po pošti.

Z vsem spoštovanjem

Fr. Čuden

urar, in trgovina vse zlatnine in srebrnine.

Solidna postrežba!

Dunajska borza.					
Dné 17. maja.					
Skupni državni dolg v notab.	98-55	20 mark	23-50	Dunavsko vravnavno posojilo L. 1878	106-50
Skupni državni dolg v srebru	98-10	20 frankov (napoleonor)	19-10	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-25
Avstrijska zlata rent 4%	117-80	Italijanski bankovci	90-55	Prijoritete obveznice državne železnice	424-50
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	97-45	C. kr. cekini	11-32	„ „ južne železnice 3%	347-25
Ogerska zlata rent 4%	117-45			„ „ južne železnice 5%	123-25
Ogerska krona rent 4%, 200	92-95			„ „ dolenskih železnice 4%	—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1674-—	Dné 15. maja.		Kreditne srečke, 100 gl.	398-—
Kreditne delnice, 180 gl.	695-50	3-2% državne srečke L. 1854, 250 gl.	181-—	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	395-—
London vista	240-47 1/2	5% državne srečke L. 1860, 100 gl.	170-25	Avstrijskega rubežega križa srečke, 10 gl.	49-50
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	117-52 1/2	Državne srečke L. 1864, 100 gl.	211-—	Ogerskega	5
		4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-30	Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	16-25
		Tisne srečke 4%, 100 gl.	141-60	Rudolfove srečke, 10 gl.	58-—
		Dunavske vravnavnne srečke 5%	259-—		
				Saimove srečke, 40 gl.	200-—
				St. Genois srečke, 40 gl.	234-—
				Waldsteinove srečke, 20 gl.	390-50
				Ljubljanske srečke	58-75
				Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	280-50
				Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6165-—
				Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	903-—
				Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	94-—
				Splošna avstrijska stavbinska družba	165-50
				Montanska družba avstr. plan.	471-50
				Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	445-—
				Papirnih rubljev 100	251-—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanja za srupe pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobika. — Promese za vsako trebanje.

Kulani na izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična dolniška družba

„MERCUR“

I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Iven Rakovec.

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.“